Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PEDRO CRUZ VILLALÓN
prednesené 8. septembra 2015 [1]

Vec C-297/14

Dr. Rüdiger Hobohm
proti
Benedikt Kampik Ltd & Co. KG,
Benediktovi Aloysiusovi Kampikovi
a
Mar Mediterraneo Werbe- und Vertriebsgesellschaft für Immobilien SL

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Bundesgerichtshof (Nemecko)]

„Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti — Súdna spolupráca v občianskych a obchodných veciach — Nariadenie (ES) č. 44/2001 — Právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv — Článok 15 ods. 1 písm. c) — Činnosť smerovaná do iného členského štátu — Pojem obchodná alebo podnikateľská činnosť smerovaná do členského štátu spotrebiteľa — Mandátna zmluva, ktorá slúži na uskutočnenie hospodárskeho cieľa skoršej zmluvy uzavretej v rámci činnosti podnikateľa smerovanej do členského štátu spotrebiteľa“

1. Predmetný návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor), sa týka možnosti uplatniť právomoc určenú podľa miesta bydliska spotrebiteľa v zmysle nariadenia (ES) č. 44/2001 [2] v situácii, keď po uzavretí a vykonaní zmluvy o sprostredkovaní, ktorej predmetom bolo nadobudnutie nehnuteľnosti v Španielsku – pričom podnikateľ prostredníctvom svojej reklamy smeroval túto činnosť do Nemecka –, došlo k uzavretiu mandátnej zmluvy, prostredníctvom ktorej mali byť vyriešené niektoré ťažkosti súvisiace s kúpnou zmluvou týkajúcou sa uvedenej nehnuteľnosti.

2. Táto vec teda opäť poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť vyjadriť sa k výkladu článku 15 ods. 1 písm. c) a článku 16 ods. 1 nariadenia Brusel I, ktorých výklad už bol v judikatúre niekoľkokrát podaný, a to najmä v rozsudkoch Pammer a Hotel Alpenhof [3], Mühlleitner [4], Emrek [5] a Maletic [6].

3. Na rozdiel od uvedených vecí, v ktorých mal Súdny dvor príležitosť vyjadriť sa k spomenutým ustanoveniam len v rámci jednej zmluvy, je prejednávaná vec špecifická tým, že sa týka situácie, v ktorej existujú viaceré zmluvy týkajúce sa rôznych služieb, ktoré boli uzavreté v rôznych okamihoch, aj keď sú do určitej miery prepojené. Ako už bolo uvedené, vnútroštátny súd sa najmä pýta Súdneho

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42) (ďalej len „nariadenie Brusel I“). Od 10. januára 2015 bolo toto nariadenie nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, s. 1).

3 — C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740.

4 — C-190/11, EU:C:2012:542.

5 — C-218/12, EU:C:2013:666.

6 — C-478/12, EU:C:2013:735.

dvora, či spotrebiteľ môže podať na súde podľa miesta svojho bydliska žalobu proti podnikateľovi v súvislosti so zmluvou, ktorá – ako vnútroštátny súd uvádza – priamo nespadá do oblasti činnosti zmluvného partnera smerovanej do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, ale slúži na uskutočnenie hospodárskeho cieľa zmluvy, ktorú zmluvné strany predtým uzavreli v rámci uvedenej činnosti.

4. Diskusia v prejednávanej veci sa preto zameriava na konkrétnu otázku, či požiadavky stanovené v článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I možno považovať za splnené, pokiaľ existuje súvislosť medzi dvoma zmluvami, ktoré boli postupne uzavreté s tým istým spotrebiteľom a medzi ktorými existuje úzka väzba, pričom však len prvá z nich bola uzavretá priamo v rámci činností podnikateľa, ktoré sú prostredníctvom reklamy smerované do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko.

I – **Právny rámec**

5. Nariadenie Brusel I v odôvodneniach 11, 12, 13 a 15 stanovuje:

„(11) Normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného a právomoc založená na tomto kritériu musí byť vždy k dispozíc[i]i, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet konania alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iné kritérium väzby. Bydlisko (sídlo) právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

(12) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho výkonu súdnictva.

(13) V oblasti poistenia, spotrebiteľských zmlúv a pracovnoprávnych vzťaho[v] by slabší účastník mal byť chránený normami právomoci, ktoré lepšie chránia je[ho] záujmy než všeobecné normy právomoci.

…

(15) V záujme harmonického výkonu súdnictva je potrebné minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky. Musí existovať jasný a účinný spôsob riešenia prípadov litispendencie, súvisiacich nárokov a na odstránenie problémov, ktoré vyplývajú z rozdielneho určovania času, kedy začalo konanie, v právnych poriadkoch jednotlivých štátov. Na účely tohto nariadenia by sa mal tento čas definovať osobitne.“

6. Pravidlá na určenie právomoci sa nachádzajú v kapitole II nariadenia Brusel I. Článok 2 tohto nariadenia, ktorý je súčasťou oddielu 1 uvedenej kapitoly II, nazvaného „Všeobecné ustanovenia“, v odseku 1 stanovuje, že ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, „osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu“.

7. Článok 3 nariadenia Brusel I, ktorý je súčasťou toho istého oddielu, v odseku 1 stanovuje, že „osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe princípov upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly“.

8. Oddiel 4 kapitoly II nariadenia Brusel I, ktorý zahŕňa články 15 až 17, sa týka právomoci vo veciach spotrebiteľských zmlúv. Článok 15 ods. 1 nariadenia Brusel I znie takto:

„Vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, sa právomoc určí podľa tohto oddielu, pričom nie sú dotknuté ustanovenia článku 4 a článku 5 bod 5, ak ide

…

c) vo všetkých ostatných prípadoch o zmluvu uzavretú s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov vrátane tohto členského štátu, a zmluva spadá do rozsahu týchto činností.“

9. Článok 16 ods. 1 nariadenia Brusel I stanovuje, že „spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa“.

II – **Skutkový stav a konanie vo veci samej**

10. Predmetná prejudiciálna otázka bola položená v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú na jednej strane pán Rüdiger Hobohm, žalobca a navrhovateľ v konaní o opravnom prostriedku „Revision“, a na druhej strane Benedikt Kampik LTD & Co. KG, pán Benedikt Aloysius Kampik (ďalej len „pán Kampik“) a Mar Mediterraneo Werbe- und Vertriebsgesellschaft für Immobilien SL (ďalej len „spoločnosť Mar Mediterraneo“), žalovaní a odporcovia v konaní o opravnom prostriedku „Revision“.

11. V roku 2005 pán Kampik sprostredkoval žalobcovi, pánovi Hobohmovi, za spoločnosť Kampik Immobilien KG uzatvorenie „opčnej kúpnej zmluvy“, ktorej predmetom bolo nadobudnutie bytu v dovolenkovom komplexe, ktorý mal v španielskom meste Denia postaviť nemecký developer. Tento komplex bol ponúkaný na trhu okrem iného v Nemecku, a to prostredníctvom prospektu v nemčine. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že žalovaní uskutočňujú aj reklamnú činnosť na internete, kde ponúkajú sprostredkovanie obchodov s nehnuteľnosťami v Španielsku. [7]

12. V roku 2006 žalobca a jeho manželka uzavreli s developerom kúpnu zmluvu, ktorá bola uvedená v opčnej zmluve. Po tom, čo kupujúci v roku 2008 uhradili prvé dve splátky v celkovej výške 62 490 eur, sa predávajúca dostala do hospodárskych ťažkostí, ktorého ohrozili dokončenie komplexu.

13. Pán Kampik následne ponúkol žalobcovi, že sa postará o to, aby sa byt skolaudoval. Žalobca a jeho manželka odcestovali do Španielska a udelili tam pánovi Kampikovi notársky osvedčenú plnú moc, aby presadzoval ich záujmy v súvislosti s kúpnou zmluvou uzavretou v roku 2006. Žalobca odovzdal pánovi Kampikovi šek na doručiteľa na sumu 27 647 eur, ktorá predstavovala časť tretej splátky kúpnej ceny, ktorú pán Kampik nechal previesť na účet ďalšej žalovanej, spoločnosti Mar Mediterraneo. Napokon v roku 2009 pán Hobohm previedol na účet pána Kampika sumu 1 448,72 eura, ktorá bola podľa pána Kampika potrebná na zrušenie hypotekárneho záložného práva zriadeného na ťarchu žalobcu. K zrušeniu tohto hypotekárneho záložného práva však nedošlo.

7 — Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) nespochybňuje záver, ku ktorému dospel súd, ktorý rozhodoval vo veci samej a ktorý konštatoval, že sprostredkovateľská činnosť vykonávaná žalovaným s bydliskom v Španielsku bola smerovaná do Nemecka, a uvádza v tejto súvislosti určité indície, ako napríklad skutočnosť, že služby sú ponúkané na internete v nemeckom jazyku, že sa uvádza kontaktná e-mailová adresa s doménou „.de“, že sa ako telefónne číslo kancelárie („back office“) uvádza berlínske telefónne číslo a že sa používajú prospekty v nemčine.

14. Po viacerých nezhodách medzi účastníkmi konania v súvislosti s platobnou neschopnosťou developera žalobca a jeho manželka odvolali plnú moc udelenú pánovi Kampikovi. Žalobca žiada od žalovaných vrátenie zaplatených finančných prostriedkov. Landgericht (krajinský súd), v ktorého obvode sa nachádza bydlisko žalobcu a na ktorý žalobca podal žalobu, ju však zamietol ako neprípustnú z dôvodu nedostatku miestnej príslušnosti. Po podaní odvolania proti tomuto rozhodnutiu, ktoré bolo zamietnuté, pán Hobohm podal na vnútroštátny súd opravný prostriedok „Revision“.

III – **Prejudiciálna otázka a konanie na Súdnom dvore**

15. Bundesgerichtshof položil Súdnemu dvoru otázku v tomto znení:

„Môže spotrebiteľ podľa článku 15 ods. 1 písm. c) druhej alternatívy v spojení s článkom 16 ods. 1 druhou alternatívou nariadenia… č. 44/2001… na súde podľa miesta, v ktorom má bydlisko, podať žalobu proti svojmu zmluvnému partnerovi, ktorý obchoduje alebo podniká v inom členskom štáte Európskej únie, keď zmluva, ktorá je základom žaloby, síce priamo nespadá do oblasti činnosti zmluvného partnera smerovanej do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, ale slúži na uskutočnenie hospodárskeho cieľa, ktorý sa má dosiahnuť na základe inej zmluvy, ktorú zmluvné strany predtým uzatvorili a už ju aj zrealizovali a ktorá spadá do pôsobnosti vyššie citovaných ustanovení?“

16. Písomné pripomienky v konaní na Súdnom dvore predložila talianska, portugalská a švajčiarska vláda, ako aj Európska komisia.

IV – **O prejudiciálnej otázke**

A – *Pripomienky predložené v konaní na Súdnom dvore*

17. Zo všetkých písomných pripomienok predložených v konaní na Súdnom dvore s výnimkou písomných pripomienok talianskej vlády vyplýva, že v prejednávanej veci sa má uplatniť článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I.

18. Portugalská vláda uvádza, že hoci sa platnosť prvej zmluvy z roku 2005 skončila uzavretím kúpnej zmluvy, takže mandátna zmluva uzavretá v roku 2008 priamo nesúvisí s činnosťou, ktorú žalovaní propagovali na internete, medzi oboma zmluvami existuje priama súvislosť, keďže bez prvej zmluvy o sprostredkovaní by neexistovala ani mandátna zmluva, ktorej predmetom bolo práve vyriešenie problémov, ktoré nastali po kúpe. V dôsledku toho by sa mala žalobcovi poskytnúť ochrana aj v rámci mandátnej zmluvy, keďže táto zmluva bola uzavretá v úzkej súvislosti s prvou zmluvou uzatvorenou so žalovanými. S odvolaním sa na rozsudok Súdneho dvora vo veci Emrek[8] táto vláda uvádza, že stanovenie nových podmienok, ktoré nie sú uvedené v článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia – ako napríklad existencia príčinnej súvislosti medzi spôsobom nasmerovania obchodnej alebo podnikateľskej činnosti do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, a uzavretím zmluvy –, by bolo v rozpore s cieľom, ktorý sleduje toto ustanovenie. Skutočnosť, že základom mandátnej zmluvy je činnosť žalovaných smerovaná do Nemecka, však treba považovať za okolnosť, ktorá svedčí v prospech uplatniteľnosti článku 15 ods. 1 písm. c) druhej alternatívy nariadenia č. 44/2001. Portugalská vláda v konečnom dôsledku navrhuje odpovedať na prejudiciálnu otázku kladne.

8 — C-218/12, EU:C:2013:666.

19. Európska komisia v prvom rade pripomína, že článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I predstavuje odchýlku od všeobecného pravidla právomoci určenej podľa bydliska žalovaného, a preto sa musí vykladať reštriktívne. Ďalej poukazuje na to, že pojmy uvedené v tomto ustanovení treba vykladať autonómne, a to najmä vzhľadom na systematiku a ciele uvedeného nariadenia. Tak ako portugalská vláda, aj Komisia sa domnieva, že sprostredkovateľská činnosť žalovaného, ktorá bola smerovaná do Nemecka, je príčinou uzavretia kúpnej zmluvy, ako aj mandátnej zmluvy, ktoré boli uzavreté neskôr. Medzi sprostredkovateľskou činnosťou žalovaného a uzavretím mandátnej zmluvy teda existuje úzka vecná súvislosť. V dôsledku toho je prvá sprostredkovateľská zmluva nerozlučne prepojená s mandátnou zmluvou, a preto je odôvodnené, aby sa právomoc určená podľa miesta bydliska spotrebiteľa vzťahovala nielen na prvú, ale aj na druhú uvedenú zmluvu. Komisia ďalej uvádza, že taký výklad tiež zodpovedá rozsudku Súdneho dvora vo veci Maletic [9]. Čo sa týka napokon požiadavky predvídateľnosti právomoci určenej podľa miesta bydliska spotrebiteľa, Komisia zdôrazňuje, že žalovaný mohol primerane predpokladať, že režim uplatniteľný na zmluvu o sprostredkovaní, ktorú uzavrel, sa uplatní aj na mandátnu zmluvu, keďže obe zmluvy sú nerozlučne prepojené.

20. Švajčiarska vláda uvádza, že na účely článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I sa zmluva musí týkať služby, ktorá sa poskytuje v rámci predmetnej obchodnej činnosti, a to aj v prípade, ak sa reklamná činnosť poskytovateľa, z ktorej vyplýva, že jeho činnosť je smerovaná do štátu bydliska spotrebiteľa, netýka tejto konkrétnej činnosti: ide teda o to, aby boli pokryté služby, ktoré síce nepatria medzi služby bežne poskytované podnikateľom, ale z vecného hľadiska sú dostatočne prepojené s jeho obvyklou činnosťou a poskytujú sa v rámci tých istých podnikových štruktúr. Okrem toho by sa mal na všetky služby, ktoré môžu súvisieť s určitou obchodnou činnosťou, vzťahovať jednotný režim, a to tak z praktických, ako aj principiálnych dôvodov. Švajčiarska vláda osobitne poukazuje na to, že v súvislosti so službami, ktoré poskytovateľ neposkytuje oficiálne, sú požiadavky na ochranu spotrebiteľov menej prísne, lebo služba sa neposkytuje všeobecne neurčenému počtu osôb, ale sa poskytuje individuálne konkrétnemu zákazníkovi: v tomto prípade si je poskytovateľ služby vedomý toho, že uzatvára zmluvu s občanom, ktorý má bydlisko v inom členskom štáte.

21. Talianska vláda, ktorá zastáva opačný názor, než aký vyplýva z ostatných pripomienok predložených v konaní na Súdnom dvore, zdôrazňuje, že článok 15 ods. 1 písm. c) sa musí vykladať reštriktívne, lebo predstavuje výnimku zo všeobecného pravidla. Súvislosť medzi nadobudnutím bytu a neskoršou mandátnou zmluvou nie je dôvodom na to, aby sa na túto druhú zmluvu uplatnilo citované ustanovenie v spojení s článkom 16 ods. 1. Hoci talianska vláda pripúšťa, že uvedená osobitná právomoc by sa mohla rozšíriť aj na prípady, v ktorých je vedľajšia zmluva z hľadiska právnej príčinnej nevyhnutnosti prepojená s hlavnou zmluvou, neplatí to v prípade, ak existuje len hospodárska a praktická väzba, ako to je v prejednávanej veci. V opačnom prípade by extenzívny výklad mohol viesť k umelému vytváraniu skutkových okolností, ktorého jediným účelom by bolo zmeniť bežné pravidlá medzinárodnej právomoci.

B – *Analýza*

1. Úvodné poznámky a preformulovanie prejudiciálnej otázky

22. Ako už bolo uvedené, Bundesgerichtshof sa pýta, či možno uplatniť osobitnú právomoc určenú podľa miesta bydliska spotrebiteľa v súlade s článkom 16 ods. 1 nariadenia Brusel I v súvislosti so zmluvou uzavretou medzi spotrebiteľom a podnikateľom, ktorá priamo nespadá do oblasti činností tohto podnikateľa smerovaných prostredníctvom jeho reklamy do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, v zmysle článku 15 ods. 1 písm. c) uvedeného nariadenia, ale ktorá napriek tomu úzko súvisí so skoršou zmluvou uzavretou medzi tými istými zmluvnými stranami, ktorá jednoznačne spĺňa podmienky stanovené v tomto poslednom uvedenom ustanovení.

9 — C-478/12, EU:C:2013:735.

23. Z dôvodov, ktoré uvediem ďalej, sa však domnievam, že na to, aby mohol Súdny dvor poskytnúť užitočnú odpoveď, je potrebné preformulovať znenie prejudiciálnej otázky.

24. Ešte predtým je však podľa môjho názoru vhodné uviesť niekoľko všeobecných úvah.

25. Nevyhnutným východiskom pri riešení problematiky, o ktorú ide v prejednávanej veci, je doslovné znenie článku 15 ods. 1 nariadenia Brusel I. Súdny dvor už vo svojej judikatúre podal výklad tohto ustanovenia, pričom opakovane konštatoval, že toto ustanovenie sa uplatní v prípade, ak sú súčasne splnené tri podmienky. [10]

26. Po prvé musí byť jedna zo zmluvných strán v postavení spotrebiteľa, teda musí konať na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jej podnikania alebo povolania. [11] V prejednávanom prípade je nesporné, že zatiaľ čo žalovaní vo veci samej konali v rámci svojho podnikania, žalobca – pán Hobohm – konal v postavení jednotlivca.

27. Po druhé je potrebné, aby zmluva medzi spotrebiteľom a podnikateľom bola skutočne uzavretá. [12] V tejto súvislosti z rozhodnutia vnútroštátneho súdu jednoznačne vyplýva, že manželia Hobohmovci a pán Kampik uzavreli v roku 2008 spornú mandátnu zmluvu. Pokiaľ ide o ostatných žalovaných v konaní vo veci samej, treba poznamenať, že Bundesgerichtshof výslovne poukázal na to, že v štádiu konania o opravnom prostriedku „Revision“, v ktorom sa konanie vo veci samej nachádza, je nepodstatné, či tvrdenia žalobcu postačujú na odôvodnenie existencie zmluvných nárokov voči všetkým žalovaným, keďže odvolací súd neskúmal dôvodnosť tvrdení žalobcu. Preto sa Bundesgerichtshof domnieva, že položená otázka je rovnako relevantná vo vzťahu ku všetkým žalovaným, lebo je možné, že existujú zmluvné nároky voči všetkým z nich. Vzhľadom na tieto úvahy zastávam názor, že v prejednávanej veci Súdnemu dvoru neprináleží vyjadriť sa k existencii zmluvných vzťahov medzi žalobcom a všetkými troma žalovanými.

28. Po tretie musí zmluva musí patriť do jednej z oblastí uvedených v odseku 1 tohto článku 15 [13], pričom pre spor vo veci samej je relevantná oblasť uvedená v písmene c) tohto ustanovenia [14], ktorej výklad už podal Súdny dvor vo svojej judikatúre.

29. Podľa ustálenej judikatúry sa toto ustanovenie uplatní len vtedy, ak sú splnené dve podmienky. V prvom rade je potrebné, aby buď podnikateľ vykonával svoje činnosti v členskom štáte spotrebiteľa, alebo aby akýmkoľvek spôsobom smeroval uvedené činnosti do tohto členského štátu či viacerých štátov vrátane štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. V druhom rade sa vyžaduje, aby dotknutá zmluva spadala do rozsahu týchto činností. [15]

30. Vnútroštátny súd sa domnieva, že ak sa mandátna zmluva uzavretá v roku 2008 posudzuje sama osebe, nespĺňa požiadavky článku 15 ods. 1 písm. c) druhej alternatívy nariadenia Brusel I, a to najmä preto, lebo obstarávateľskú činnosť, ktorá bola predmetom mandátnej zmluvy, nebolo možné zahrnúť do oblasti sprostredkovateľskej činnosti týkajúcej sa zmlúv o nadobudnutí nehnuteľností smerovanej do Nemecka. Uvedený súd sa napriek tomu prikláňa k názoru, že medzi zmluvou o sprostredkovaní a mandátnou zmluvou existuje taká úzka súvislosť, že možno konštatovať, že sú splnené podmienky stanovené v citovanom ustanovení, a to na základe teleologického výkladu a s dôraznom na príčinnú

10 — Rozsudky Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 30) a Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 23).

11 — Pokiaľ ide o pojem spotrebiteľ v rámci Bruselského dohovoru a nariadenia Brusel I, pozri napríklad rozsudky Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15), Gabriel (C-96/00, EU:C:2002:436), Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32) a Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165).

12 — Rozsudok Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 30). Pokiaľ ide o požiadavku týkajúcu sa existencie zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a podnikateľom, pozri nedávny rozsudok Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 29 a nasl.).

13 — Rozsudok Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 30).

14 — Na účely prejednávaného sporu totiž nie sú relevantné oblasti uvedené v článku 15 odseku 1 písmene a) (ak ide o zmluvu o predaji tovaru na splátky) ani v písmene b) (ak ide o zmluvu o úvere splatnom v splátkach alebo zmluvu o akejkoľvek inej forme úveru, ktorým sa má financovať predaj tovaru) nariadenia Brusel I.

15 — Rozsudok Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, bod 36).

súvislosť medzi činnosťou žalovaných smerovanou do Nemecka, ktorá viedla k uzavretiu prvej zo zmlúv o sprostredkovaní, a mandátnou zmluvou. Bundesgerichtshof totiž zastáva názor, že obe zmluvy majú rovnaký účel, ktorým je nadobudnutie bytu a jeho skutočné užívanie, a preto by sa obidva právne vzťahy mali posudzovať súčasne.

31. Vnútroštátny súd zdôrazňuje najmä skutočnosť, že podľa rozsudku Emrek [16] síce príčinná súvislosť nie je nevyhnutnou podmienkou, ale treba ju považovať za indíciu, ktorá nasvedčuje, že ide o „smerovanú činnosť“. Bundesgerichtshof však pochybuje o tom, či možno použiť tento výklad ako taký, keďže podľa ustálenej judikatúry sa článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I musí vykladať reštriktívne.

32. Na tomto mieste treba zdôrazniť, že prejudiciálna otázka sa v podobe, v akej ju položil Bundesgerichtshof, týka možnosti uplatniť článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I bez ohľadu na to, či sú splnené obe uvedené podmienky. Vnútroštátny súd sa totiž pýta, či sa v situácii, keď podnikateľ smeruje svoju činnosť do členského štátu spotrebiteľa, môže článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I uplatniť na zmluvu, ktorá nebola uzavretá v rámci tejto činnosti, ale činnosti vykonávanej tým istým podnikateľom, ktorá nie je priamo smerovaná do členského štátu spotrebiteľa, a to na základe vecnej súvislosti so zmluvou, ktorá bola uzavretá skôr.

33. V tejto súvislosti treba poukázať na to, že nerozlučná súvislosť medzi oboma podmienkami článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I je výslovne stanovená a vyžaduje, aby zmluva spadala do rozsahu činností, ktoré podnikateľ smeruje do členského štátu spotrebiteľa. Na prejudiciálnu otázku v znení, v akom ju položil vnútroštátny súd, by sa preto muselo odpovedať záporne.

34. Domnievam sa však, že v záujme poskytnutia užitočnej odpovede je potrebné preformulovať prejudiciálnu otázku, keďže predmetom rozhodnutia vnútroštátneho súdu, ako aj písomných pripomienok predložených v konaní na Súdnom dvore je práve výklad pojmu „smerovaná činnosť“.

35. Z týchto dôvodov možno podľa môjho názoru formulovať prejudiciálnu otázku takto: „Možno článok 15 ods. 1 písm. c) druhú alternatívu v spojení s článkom 16 ods. 1 druhou alternatívou nariadenia Brusel I vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa uplatní na zmluvu, ktorá slúži na uskutočnenie hospodárskeho cieľa, ktorý sa má dosiahnuť na základe inej zmluvy, ktorú zmluvné strany predtým uzatvorili a už ju aj zrealizovali a ktorá spadá do oblasti obchodných alebo podnikateľských činností, ktoré podnikateľ smeruje do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko?“

2. Pojem „smerovaná činnosť“ a indícia „príčinnej súvislosti“

36. Pri výklade pojmu „smerovaná činnosť“, ktorý v nariadení Brusel I nie je vymedzený, treba v prvom rade pripomenúť, že Súdny dvor vo svojej ustálenej judikatúre opakovane uviedol, že pojmy použité v nariadení Brusel I sa musia vykladať autonómne, so zreteľom na jeho systém a ciele. [17] Ako vyplýva z odôvodnenia 13 uvedeného nariadenia, najmä v spojení s jeho článkom 15 ods. 1 písm. c), medzi tieto ciele patrí ochrana spotrebiteľa ako ekonomicky slabšieho a právne menej skúseného účastníka zmluvy, než je jeho zmluvná protistrana, podnikateľ [18], ako aj minimalizovanie „možnos[ti] súbežných konaní [s cieľom] zaručiť, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky“ [19].

16 — C-218/12, EU:C:2013:666.

17 — Pozri napríklad rozsudky Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 55), Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, bod 28) a Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 25).

18 — Pozri okrem iného rozsudky Ilsinger (C-180/06, EU:C:2009:303, bod 41), Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, bod 29) a Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 33).

19 — Pozri odôvodnenie 15 nariadenia Brusel I, ako aj rozsudok Maletic (C-478/12, EU:C:2013:735, bod 30).

37. Na základe ustálenej judikatúry Súdneho dvora treba tiež poukázať na to, že hoci neexistujú nijaké pochybnosti o tom, že cieľom článku 15 ods. 1 písm. c) a článku 16 nariadenia Brusel I je ochrana spotrebiteľov, neznamená to, že táto ochrana je absolútna.[20] Ako zdôraznil aj Bundesgerichtshof, skutočnosť, že článok 15 ods. 1 písm. c) predstavuje v systematike nariadenia Brusel I odchýlku, bráni tomu, aby cieľ ochrany spotrebiteľa viedol k extenzívnemu výkladu. Článok 15 ods. 1 nariadenia totiž „predstavuje odchýlku tak od všeobecného pravidla právomoci uvedeného v článku 2 ods. 1 tohto nariadenia, ktoré priznáva právomoc súdom členského štátu, na ktorého území má bydlisko žalovaný, ako aj od pravidla osobitnej právomoci v zmluvných veciach, uvedeného v článku 5 bode 1 toho istého nariadenia, podľa ktorého má právomoc súd podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby a ktoré bolo alebo má byť uskutočnené“[21]. Článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I sa teda musí vykladať reštriktívne.[22]

38. Vzhľadom na tieto úvahy je zrejmé, že ak by sa pripustilo uplatnenie právomoci určenej podľa miesta bydliska spotrebiteľa na základe článku 16 ods. 1 nariadenia Brusel I v každom prípade a len na základe toho, že určitá zmluva síce sama osebe nespĺňa podmienky stanovené v článku 15 ods. 1 písm. c) uvedeného nariadenia, ale z vecného hľadiska súvisí so skoršou zmluvou uzavretou medzi tými istými zmluvnými stranami, viedlo by to k extenzívnemu výkladu uvedeného ustanovenia, ktorý treba odmietnuť s prihliadnutím na to, že osobitná právomoc určená podľa miesta bydliska spotrebiteľa predstavuje v celkovej systematike nariadenia Brusel I výnimku.[23]

39. Z dôvodov, ktoré uvediem ďalej, sa však domnievam, že existencia vecnej príčinnej súvislosti môže byť jednou z indícií, na základe ktorých môže vnútroštátny súd určiť, či ide o „činnosť smerovanú“ do členského štátu spotrebiteľa v zmysle článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I.

40. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor v rozsudku Emrek konštatoval, že hoci existencia príčinnej súvislosti nie je požiadavkou, ktorá sa má pridať k požiadavkám uvedeným v článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I[24], môže predstavovať indíciu „smerovanej činnosti“, rovnako ako nadviazanie kontaktu na diaľku vedúce k tomu, že spotrebiteľ sa na diaľku zmluvne zaviaže[25].

41. Tento odkaz na judikatúru však treba vnímať v rámci konkrétnych okolností veci Emrek, v ktorej príčinná súvislosť vznikla v úplne odlišnom kontexte. V uvedenej veci sa skúmala najmä funkcia príčinnej súvislosti ako nevyhnutnej podmienky na uplatnenie článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I, ktorej neexistencia by mohla prípadne brániť tomu, aby sa určitá činnosť považovala za „smerovanú“ do členského štátu spotrebiteľa. Práve v tomto kontexte Súdny dvor konštatoval, že hoci príčinnú súvislosť nemožno zmeniť na nepísanú požiadavku na to, aby sa mohlo konštatovať, že určitá činnosť je smerovaná do určitého členského štátu, táto súvislosť môže v tomto smere predstavovať určitú indíciu.

20 — Rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 70).

21 — Rozsudky Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 53), Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, bod 26) a Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 26).

22 — Tamže. Pozri tiež v súvislosti s Bruselským dohovorom okrem iného rozsudky Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15, bod 16), Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, bod 13) a Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32, bod 32).

23 — V súvislosti s požiadavkou, aby zmluva medzi spotrebiteľom a podnikateľom bola skutočne uzavretá, Súdny dvor tiež odmietol extenzívny výklad, pričom uviedol, že túto podmienku „nemožno vykladať v tom zmysle, že by takáto požiadavka bola splnená aj vtedy, ak by išlo o reťazec zmlúv, v prípade ktorého sa určité práva a povinnosti predmetného podnikateľa prevádzajú na spotrebiteľa“. Pozri rozsudok Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 30).

24 — C-218/12, EU:C:2013:666, bod 21.

25 — Tamže, bod 29. Ako som totiž už zdôraznil v bode 31 návrhov, ktoré som predniesol vo veci Emrek (C-218/12, EU:C:2013:494), „existencia prípravnej činnosti pred uzatvorením zmluvy ako prípadná existencia preukázanej príčinnej súvislosti, ktorá však nie je implicitnou požiadavkou, ktorá by dopĺňala požiadavky výslovne stanovené v článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001, skutočne podstatne uľahčuje vnútroštátnemu súdu rozhodovanie o tom, či určitá hospodárska činnosť smeruje do určitého členského štátu“.

42. V prejednávanej veci ide naopak o situáciu, v ktorej sa príčinná súvislosť neuvádza ako možná prekážka uplatnenia článku 15 ods. 1 písm. c), ale ako jediná okolnosť, ktorá môže odôvodniť jeho uplatnenie. V tejto súvislosti je za okolností konania vo veci samej nesporné, že podnikateľská činnosť, ktorú žalovaný prostredníctvom svojej reklamy smeroval do štátu bydliska spotrebiteľa, ktorý je žalobcom, ako aj zmluva uzavretá v dôsledku tejto činnosti sú okolnosťami, ktoré s mandátnou zmluvou z roku 2008 spája takmer automatická príčinná súvislosť.

43. Ako však vnútroštátny súd správne poznamenáva, nejde tu o posúdenie priestorovo-časovej príčinnej súvislosti vzťahu dôvery, ktorý vznikol medzi účastníkmi sporu vo veci samej v rámci ich prvého zmluvného vzťahu. Je pravda, že – ako uvádza talianska vláda – predmetné zmluvy nie sú z hľadiska právnej príčinnej nevyhnutnosti vo vzťahu hlavnej a vedľajšej zmluvy. Príčinná súvislosť, o ktorej tu hovoríme ako o indícii „smerovanej činnosti“, si však vyžaduje existenciu úzkej vnútornej vecnej väzby medzi právnymi vzťahmi, ktorú v prejednávanom prípade predstavuje skutočnosť, že predmetom mandátnej zmluvy je práve uskutočnenie hospodárskeho cieľa prvej zo zmlúv uzavretých medzi tými istými zmluvnými stranami.

44. Aj keď sa však možno domnievať, že takto chápaná príčinná súvislosť môže byť považovaná za jednu z indícií, ktoré umožňujú určiť smerovanie podnikateľskej činnosti žalovaného, táto súvislosť nie je jedinou okolnosťou, ktorá umožňuje konštatovať splnenie požiadaviek článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I, a to tým viac, ak je príčinná súvislosť nepriama, ako to je v spore vo veci samej. Uzavretie mandátnej zmluvy totiž nevyplýva bezprostredne z činnosti, ktorú žalovaný podnikateľ prostredníctvom svojej reklamy smeroval do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, ale z ťažkostí, ktoré nastali v dôsledku problémov súvisiacich s plnením kúpnej zmluvy uzavretej s treťou osobou.

45. Je teda úlohou vnútroštátneho súdu určiť, či medzi všetkými informáciami, ktoré má k dispozícii, možno okrem uvedenej príčinnej súvislosti nájsť aj ďalšie indície, ktoré by mohli viesť k záveru, že v prejednávanom prípade skutočne ide o činnosť smerovanú podnikateľom do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. K takým indíciám možno zaradiť – bez toho, aby bol tento výpočet taxatívny – mieru súvislosti medzi činnosťami, ktoré podnikateľ vykonáva a ktoré prostredníctvom svojej reklamy alebo akýmkoľvek iným spôsobom smeruje do členského štátu spotrebiteľa, skutočnosť, že podnikateľ obvykle poskytuje svoje obstarávateľské služby zákazníkom s bydliskom v inom členskom štáte, ktorým poskytuje aj služby sprostredkovania obchodov s nehnuteľnosťami, alebo že jednotlivé druhy služieb sa poskytujú v rámci tých istých podnikových štruktúr, takže spotrebiteľ nemôže primerane predvídať, že právomoc sa v prípade jednotlivých zmlúv určí odlišným spôsobom.

46. Takto by sa zabezpečilo aj rešpektovanie cieľa nariadenia Brusel I vyjadreného v jeho odôvodnení 11, ktorým je zaručiť predvídateľnosť určenia súdnej právomoci, a tak posilniť právnu ochranu osôb usadených v Únii. Tiež to umožňuje žalobcovi bez ťažkostí určiť súd, na ktorý môže podať žalobu, a zároveň žalovanému primerane predvídať, na ktorom súde môže byť žalovaný. [26]

47. So zreteľom na vyššie uvedené treba podľa môjho názoru venovať pozornosť ešte jednej okolnosti prejednávanej veci. Treba totiž poukázať na to, že v rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa výslovne uvádza, že pán Kampik „ponúkol žalobcovi, že sa postará o to, aby sa byt skolaudoval“, a následne pán Hobohm a jeho manželka odcestovali do Španielska a uzavreli mandátnu zmluvu. Vzhľadom na to, že v tejto súvislosti neboli poskytnuté podrobnejšie informácie, je v každom prípade úlohou vnútroštátneho súdu určiť, či žalovaní skutočne predložili spotrebiteľovi vo veci samej ponuku v súvislosti s uzavretím mandátnej zmluvy.

26 — Pozri v tomto zmysle rozsudky Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745, bod 44) a eDate Advertising a i. (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 50).

48. Vnútroštátny súd však zdôraznil, že v súvislosti s činnosťou, ktorá je predmetom mandátnej zmluvy, neexistuje žiadna z indícií, ktoré v zásade súvisia s reklamou a ktoré Súdny dvor uviedol vo veci Pammer a Hotel Alpenhof [27], ani rovnocenné indície.

49. Treba však poukázať na to, že článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I nevyžaduje, aby činnosť podnikateľa bola smerovaná do členského štátu spotrebiteľa prostredníctvom reklamy [28], ale sa v ňom výslovne hovorí o *akomkoľvek spôsobe*.

50. Na tomto mieste je potrebné poznamenať, že v rozsudku vo veci Pammer a Hotel Alpenhof Súdny dvor stanovil ako prvé a najzjavnejšie z kritérií, ktoré umožňujú určiť, či je daná činnosť smerovaná do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, „všetky výslovné prejavy vôle oslovovať spotrebiteľov z tohto členského štátu“ [29].

51. Už článok 13 prvý odsek bod 3 Bruselského dohovoru [30], ktorý mal rovnaké miesto a plnil rovnakú funkciu ochrany spotrebiteľa ako slabšieho účastníka ako článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I [31], navyše stanovoval, že právomoc určená podľa miesta bydliska spotrebiteľa sa uplatní – okrem iného a s obmedzeniami, ktoré boli uvedené v tomto ustanovení – na zmluvy, ktorých uzavretiu predchádzala v štáte bydliska spotrebiteľa reklama alebo jemu určená osobitná *ponuka*. Z jednoznačného zámeru normotvorcu Únie prekročiť rozsah ochrany poskytovanej článkom 13 ods. 1 Bruselského dohovoru [32] vyplýva, že pojem „akýmkoľvek spôsobom“ zahŕňa nielen akýkoľvek spôsob reklamy, ale aj priamy kontakt medzi podnikateľom a spotrebiteľom nadviazaný prostredníctvom ponuky. [33]

52. V tejto súvislosti Súdny dvor, a to opäť vo veci Pammer a Hotel Alpenhof, konštatoval, že „znenie článku 15 ods. 1 písm. c)… zjednocuje a nahrádza predchádzajúce pojmy ‚osobitná‘ ponuka a ‚reklama‘, pričom pokrýva, ako to naznačuje pojem ‚akýmkoľvek spôsobom‘, širší rozsah činností“ [34].

27 — C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740. Medzi týmito indíciami sú uvedené „medzinárodn[á] povah[a] predmetnej činnosti, ako sú určité turistické služby, uvedenie telefonických kontaktných údajov s medzinárodnou predvoľbou, používanie doménového mena prvej úrovne, ktorá je iná ako je doména členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo, napríklad „.de‘, alebo používanie neutrálnych doménových mien prvej úrovne, ako je „.com‘ alebo „.eu‘, opis trasy cesty z jedného alebo viacerých ostatných členských štátov do miesta poskytovania služby, ako aj zmienka o medzinárodnej klientele tvorenej klientmi s bydliskom v rôznych členských štátoch, predovšetkým uvedením vyjadrení takýchto klientov“ (bod 83).

28 — Pozri v tomto zmysle MAGNUS, U., MANKOWSKI, P.: *Brussels I Regulation*. 2nd Revised Edition. München 2012, s. 380, a MANKOWSKI, P.: Zum Begriff des „Ausrichtens“ auf den Wohnsitzstaat des Verbrauchers unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO. In: *Verbraucher und Recht*, 2006, s. 289 až 294.

29 — C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 80.

30 — Dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32; konsolidované znenie Ú. v. ES, C 27, 1998, s. 1).

31 — Rozsudky Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 28), Ilsinger (C-180/06, EU:C:2009:303, bod 41), Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 57) a Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, bod 29).

32 — Súdny dvor uviedol, že v prípade podobného znenia ustanovenia Bruselského dohovoru s ustanovením nariadenia Brusel I je potrebné v súlade s jeho odôvodnením 19 zabezpečiť kontinuitu výkladu týchto právnych aktov (rozsudok Ilsinger, C-180/06, EU:C:2009:303, bod 58). Napriek značným rozdielom v znení článku 15 uvedeného nariadenia a článku 13 Bruselského dohovoru treba zdôrazniť, že tak judikatúra, ako aj prípravné dokumenty poukazujú na to, že článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I je formulovaný širšie a všeobecnejšie ako článok 13 prvý odsek Bruselského dohovoru, „a to s cieľom zabezpečiť lepšiu ochranu spotrebiteľov s ohľadom na nové komunikačné prostriedky a na rozvoj elektronického obchodu“. Pozri v tejto súvislosti rozsudky Ilsinger (C-180/06, EU:C:2009:303, bod 50), Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 59) a Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, bod 38). Pozri tiež bod 4.2 návrhu nariadenia Rady (ES) o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, KOM(1999) 348 v konečnom znení (Ú. v. ES C 376 E, 1999, s. 1).

33 — Pozri v tomto zmysle MAGNUS, U., MANKOWSKI, P.: c. d., s. 380. Pojem „osobitná ponuka“ v Bruselskom dohovore označuje „obchodné ponuky predložené spotrebiteľovi individuálne, a to najmä prostredníctvom zástupcu alebo podomového predajcu“. Pozri rozsudok Gabriel (C-96/00, EU:C:2002:436, bod 44).

34 — Rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 61).

53. Pokiaľ sa však konštatuje, že bola predložená ponuka, je jasné, že táto ponuka je okolnosťou, ktorá svedčí o „výslovnom prejave vôle“ podnikateľa „smerovať“ svoje služby na spotrebiteľa, ktorý má bydlisko v inom členskom štáte, pričom tento spotrebiteľ bol navyše jedným z jeho zákazníkov v rámci predchádzajúceho zmluvného vzťahu, ktorý spadá do oblasti jeho činnosti, ktorá bola nepochybne smerovaná do iného členského štátu.

54. V konečnom dôsledku sa vzhľadom na vyššie uvedené domnievam, že článok 15 ods. 1 písm. c) druhá alternatíva v spojení s článkom 16 ods. 1 druhou alternatívou nariadenia Brusel I sa má vykladať v tom zmysle, že za konkrétnych okolností sporu vo veci samej môže existencia skoršej zmluvy uzavretej medzi tými istými zmluvnými stranami, vo vzťahu ku ktorej existuje vecná príčinná súvislosť, predstavovať indíciu, na základe ktorej možno konštatovať, že činnosť podnikateľa je „smerovaná“ do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, pričom túto indíciu treba posúdiť s ohľadom na všetky informácie, ktoré má vnútroštátny súd k dispozícii.

55. Okrem toho v prípade, ak vnútroštátny súd určí, že podnikateľ predložil spotrebiteľovi ponuku, treba konštatovať, že na túto ponuku sa vzťahuje pojem „akýmkoľvek spôsobom“, ktorým môže podnikateľ smerovať svoju činnosť do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko.

V – **Návrh**

56. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené argumenty navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Bundesgerichtshof, odpovedal takto:

Článok 15 ods. 1 písm. c) druhá alternatíva v spojení s článkom 16 ods. 1 druhou alternatívou nariadenia Brusel I sa má vykladať v tom zmysle, že za konkrétnych okolností sporu vo veci samej môže existencia skoršej zmluvy uzavretej medzi tými istými zmluvnými stranami, vo vzťahu ku ktorej existuje vecná príčinná súvislosť, predstavovať indíciu, na základe ktorej možno konštatovať, že činnosť podnikateľa je „smerovaná“ do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, pričom túto indíciu treba posúdiť s ohľadom na všetky informácie, ktoré má vnútroštátny súd k dispozícii.

Okrem toho v prípade, ak vnútroštátny súd určí, že podnikateľ predložil spotrebiteľovi ponuku, treba konštatovať, že na túto ponuku sa vzťahuje pojem „akýmkoľvek spôsobom“, ktorým môže podnikateľ smerovať svoju činnosť do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko.